

اجلاس نوامبر ۲۰۰۷ شورای حکام

قبل از برگزاری اجلاس نوامبر ۲۰۰۷ شورای حکام، شاهد تحولات مهمی در دو عرصه سیاسی و فنی هستیم. در ۲۹ مهر ۱۳۸۶ (۲۰۰۷/۱۰/۲۱) استعفای دکتر لاریجانی توسط رئیس جمهور پذیرفته شد و دکتر سعید جلیلی به عنوان دبیر شورای عالی امنیت ملی و مسئول ارشد موضوع هسته‌ای منصوب گردید. در ۱ آبان ۱۳۸۶ (۲۰۰۷/۱۰/۲۳) هیأت جمهوری اسلامی ایران با سولانا در رم دیدار و مذاکره نمود. در این مذاکرات، دکتر لاریجانی و دکتر جلیلی در رأس هیأت ایرانی قرار داشتند. سولانا درخصوص نتایج مذاکرات گفت: مذاکرات سازنده بود و دور بعدی نیز در اوایل آذرماه (اواخر نوامبر) برگزار خواهد شد. دکتر لاریجانی نیز اظهار داشت: مذاکرات درباره همکاری ایران با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی بود و در بخش آخر گفتگوها نیز نظریات جدید و سازنده‌ای مطرح شدند که می‌تواند باعث پیشرفت‌های دیگری شوند. دکتر جلیلی نیز با بیان این که فرصت‌های واقعی برای گسترش همکاری‌ها وجود دارد، گفت: مذاکره و همکاری، رویکرد اساسی ماست. موضوعاتی که امروز به عنوان چالش بین ایران و اتحادیه اروپا مطرح می‌شوند این قابلیت را دارند که نه تنها چالش نباشند، بلکه با برطرف کردن سوءتفاهم‌ها به موضوعی برای همکاری تبدیل شوند.

در ۲۴ آبان ۱۳۸۶ (۲۰۰۷/۱۱/۱۵) مدیرکل آژانس طی گزارشی که به اجلاس نوامبر ۲۰۰۷ شورای حکام ارائه گردید، بسته شدن دو موضوع سانتریفیوژهای پی.یک و پی.دو و سند اورانیوم فلزی را اعلام نمود.

سانتریفیوژهای پی.یک و پی.دو: بعد از پلوتونیوم، موضوع سانتریفیوژهای پی.یک و پی.دو در دستورکار حل و فصل قرار گرفت. آمریکا در هر اجلاس شورای حکام با طرح ادعاها و اتهامات واهی در این خصوص، سعی بر تخریب فضای شورای حکام داشت. نماینده این کشور در اجلاس ژوئن ۲۰۰۵ شورای حکام اظهار داشت: «پیشنهاد ۱۹۸۷ شامل برخی فناوری‌های حساس از جمله تبدیل اورانیوم و ریخته‌گری است که می‌تواند برای تبدیل اورانیوم با غنای بالا به فلز به کار رود».^۱ وی در اجلاس ژوئن ۲۰۰۶ نیز گفت: «ایران از پاسخگویی به سئوالات آژانس درباره برنامه‌های پیشرفته اظهارنشده سانتریفیوژ خودداری می‌کند».^۲

^۱ USA Statement on Iran, Board of Governors, June ۲۰۰۵.

^۲ USA Statement on Iran, Board of Governors, June ۲۰۰۵.

بعد از چهار دور مذاکرات فشرده فنی و کارشناسی در تهران، آقای البرادعی در گزارش نوامبر ۲۰۰۷ خود اعلام کرد که تمامی پاسخ‌های ایران درخصوص برنامه‌های گذشته خود درمورد سانتریفیوژ با یافته‌های آژانس سازگاری دارد. مدیرکل آژانس در این گزارش جمع‌بندی کرد: «بر اساس مصاحبه با مقامات ایران و اعضای شبکه تأمین، اسناد ارائه شده توسط ایران و اطلاعات جمع‌آوری شده درمورد خریده‌ها از طریق تحقیقات مستقل آژانس، آژانس جمع‌بندی کرده است که اظهارات ایران با سایر اطلاعات در دسترس آژانس در مورد اکتساب فناوری غنی‌سازی سانتریفیوژ پی.یک در ۱۹۸۷ سازگار می‌باشد. اطلاعات ارائه شده توسط ایران در مورد زمان‌بندی و میزان خریدهای مربوط به پیشنهاد ۱۹۹۳ با یافته‌های آژانس سازگار می‌باشد. آژانس همچنین جمع‌بندی کرده است که اظهارات ایران در مورد محتوای فعالیت‌های تحقیق و توسعه سانتریفیوژهای پی.دو با یافته‌های آژانس سازگار است.»^۱

آژانس همچنین طی ارسال نامه‌ای به جمهوری اسلامی ایران در مورخ ۲۳ نوامبر ۲۰۰۷، رسماً موضوع سانتریفیوژها را مختومه اعلام کرد و اظهار داشت: «دبیرخانه آژانس در نظر می‌گیرد که ایران تمامی اقدامات لازم درخصوص سانتریفیوژهای پی.یک و پی.دو را طبق برنامه کاری تکمیل کرده است و برابر رویه‌های راستی‌آزمایی آژانس، این موضوع دیگر یک موضوع باقی مانده محسوب نمی‌شود.»

با این ارزیابی، دومین و مهم‌ترین موضوع باقی مانده در فعالیت‌های هسته‌ای ایران حل و فصل و پرونده آن بسته شد. این موضوع از آنجا اهمیت می‌یابد که به دلیل ارتباط سانتریفیوژها با برنامه غنی‌سازی، این ادعا و اتهام مطرح شده بود که ایران دارای برنامه پنهانی هسته‌ای و با ماهیت غیرصلح آمیز بوده است. با حل و فصل این موضوع، مشخص شد که این اتهامات نیز بی‌اساس بوده است. البته، جمهوری اسلامی ایران از همان ابتدای طرح این اتهامات موضع اصولی خود را مبنی بر بی‌اساس بودن آن‌ها عنوان نمود، اما با خویشتن داری خود واقعیت اظهارات آن بعد از چندسال بر جامعه جهانی آشکار گردید.

با این وجود، آمریکا و برخی کشورهای غربی پس از بسته شدن پرونده سانتریفیوژها نخواستند این واقعیت را بپذیرند و از رفع ابهامات از برنامه هسته‌ای ایران ابراز نگرانی کردند. بلافاصله پس از انتشار گزارش نوامبر ۲۰۰۷ آقای البرادعی و قبل از برگزاری اجلاس شورای حکام فرانسه، آمریکا و

^۱ GOV/ ۲۰۰۷/۵۸, ۱۵ November ۲۰۰۷, available at: www.iaea.org.

انگلیس با ارائه چند صفحه سؤال جدید در خصوص موضوع سانتریفیوژها به آژانس، نارضایتی خود را از گزارش مثبت آقای البرادعی نشان دادند. آن ها قصد داشتند با این اقدام خود، این گزارش را زیرسؤال ببرند و فشار بیشتری را بر آژانس برای پیشبرد اهداف سیاسی خود وارد کنند. این کشورها نخواستند باور کنند که موضوع سانتریفیوژهای پی.یک و پی.دو بسته شده است و در این خصوص فشارهای زیادی را بر آژانس وارد کردند و با طرح ابهاماتی در اجلاس نوامبر ۲۰۰۷ شورای حکام نیز سعی کردند وانمود کنند که این دو موضوع هنوز بسته نشده‌اند. به دنبال این فشارها، آژانس با ارسال یک نامه رسمی در روز دوم اجلاس نوامبر ۲۰۰۷ شورای حکام در وین، بار دیگر بر بسته شدن این موضوع تأکید کرد.

سند اورانیوم فلزی: موضوع بعدی در برنامه کاری «سند اورانیوم فلزی» بود که ایران برای اثبات حسن نیت و همکاری فعال خود، بنا به درخواست آژانس یک کپی از این اوراق را در مورخ ۸ نوامبر ۲۰۰۷ به آژانس ارائه داد. آمریکا و غربی‌ها با تبلیغات گسترده در جلسات شورای حکام وجود این سند در ایران را بیانگر نیت ایران برای ساخت سلاح دانستند. نماینده آمریکا در اجلاس ژوئن ۲۰۰۳ شورای حکام اظهار داشت: «چرا ایران قابلیت خود برای ساخت اورانیوم فلزی را آزمایش می‌کند. نیازی به یادآوری به شورای حکام نیست که اورانیوم فلزی برای تبدیل عناصر شکافنده به سلاح های هسته‌ای از نوع اورانیوم با غنای بالا به کار می‌رود.»^۱ نماینده آمریکا در اجلاس ژوئن ۲۰۰۶ نیز گفت: «ایران از انجام درخواست آژانس برای تحویل سند شبکه عبدالقادرخان درمورد ساخت قطعات سلاح های هسته‌ای خودداری کرده است.»^۲ وی در اجلاس سپتامبر ۲۰۰۷ نیز اظهار داشت: «ایران از همکاری درمورد جدی‌ترین موضوعات نظیر فعالیت های مرتبط با سلاح هسته‌ای شامل در اختیار داشتن سند اورانیوم فلزی خودداری می‌کند.»^۳

مدیرکل آژانس در نامه ۲۳ نوامبر ۲۰۰۷ و همچنین گزارش نوامبر ۲۰۰۷ خود اذعان داشته است که آژانس هیچ نشانه‌ای از فعالیت های تبدیل مجدد و ریخته‌گری که موضوع مربوط به این سند می‌باشد در ایران نیافته است و ایران این مرحله از برنامه کاری را انجام داده است. برابر تفاهمات فیما بین ایران و آژانس، با ارائه کپی سند این موضوع نیز مختومه محسوب می‌گردد. مدیرکل آژانس در نوامبر ۲۰۰۷

^۱. USA Statement on Iran, Board of Governors, June ۲۰۰۳.

^۲. USA Statement on Iran, Board of Governors, June ۲۰۰۶.

^۳. USA Statement on Iran, Board of Governors, September ۲۰۰۷.

خود نوشته است: «آژانس در مورخ ۸ نوامبر ۲۰۰۷ یک نسخه از سند ۱۵ صفحه‌ای توصیف کنندهٔ تقلیل UF₆ به اورانیوم فلزی و تبدیل آن به نیم کره را دریافت کرده است. ایران تکرار کرده است این سند را به همراه اسناد سانتریفیوژ پی.یک در ۱۹۸۷ دریافت کرده است. آژانس هیچ نشانه‌ای درخصوص تبدیل مجدد UF₆ و فعالیت ریخته‌گری در ایران ندیده است»^۱. آژانس همچنین با ارسال نامه‌ای به جمهوری اسلامی ایران در مورخ ۲۳ نوامبر ۲۰۰۷ از انجام اقدامات لازم در خصوص این موضوع خبر داد: «ایران نسخه‌ای از سند اورانیوم فلزی را در تاریخ ۸ نوامبر ۲۰۰۷ ارائه نمود و آژانس از ایران به خاطر این اقدام قدردانی می‌کند و تأیید می‌کند که ایران این اقدام از برنامه کاری را کامل کرده است».

در رابطه با موضوع سند اورانیوم فلزی ذکر سه نکته ضروری است. اول این که سند اورانیوم فلزی برابر تفاهمات فی‌مابین ایران و آژانس موضوع چهارم بود، اما جمهوری اسلامی ایران بنابر حسن نیت خود موافقت کرد که زودتر از موعد به آن بپردازد. دوم این که آمریکا و کشورهای غربی از یک سال قبل از پرداختن به این موضوع، هیاهوی تبلیغاتی گسترده‌ای را درخصوص این سند به راه انداخته و وجود آن را مبین قصد ایران برای ساخت بمب هسته‌ای جلوه دادند. این ادعاها آنقدر مسخره به نظر رسید که حتی معاون مدیرکل آژانس در جلسهٔ توجیهی فنی با حضور سفرای کشورهای مختلف در آژانس اظهار داشت که با این سند هیچ کشوری نمی‌تواند بمب بسازد. آقای البرادعی نیز ارزیابی خود را در این خصوص اینگونه عنوان داشت که آژانس هیچ نشانه‌ای از تبدیل مجدد UF₆ و فعالیت ریخته‌گری در ایران ندیده است. سوم این که برابر تفاهمات ایران و آژانس، با ارائهٔ کپی این سند به آژانس این موضوع مختومه محسوب می‌شود.

از این رو، سه موضوع باقی ماندهٔ بسیار مهم یعنی پلوتونیوم، سانتریفیوژهای پی.یک و پی.دو و سند اورانیوم فلزی در سه ماه اول همکاری مرحلهٔ جدید ایران و آژانس حل و فصل شده و پروندهٔ آن‌ها توسط آژانس در گزارش نوامبر ۲۰۰۷ (آبان ۱۳۸۶) مدیرکل آژانس به شورای حکام مختومه اعلام گردید.

^۱. Gov/۲۰۰۷/۵۸, ۱۵ November ۲۰۰۷.

به دنبال بسته شدن سه موضوع از شش موضوع باقی مانده، وزیر امور خارجه در ۲۷ آبان ۱۳۸۶ (۲۰۰۷/۱۱/۱۸) نامه‌ای را به همتایان خود و مقامات سازمان ملل متحد پس از پیشرفت های حاصله در حل و فصل موضوعات باقی مانده ارسال نمود و آخرین تحولات را برای آنان تشریح نمود. در این نامه آمده است که ضروری است شورای امنیت بر وظائف اصلی و اساسی خود متمرکز شده و ضمن پایان بخشیدن به رسیدگی غیرقانونی به موضوع هسته‌ای ایران، اجازه دهد که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در فضایی عادی، آرام و به دور از تنش ها و انگیزه‌های سیاسی و از جمله بدون توجه به گمانه زنی‌های سیاسی و مغرضانه عده معدودی که بطلان و بی‌اعتباری اظهارات آن ها بارها به اثبات رسیده است، به کار خود ادامه دهد.

در اجلاس نوامبر ۲۰۰۷ شورای حکام، شاهد بحث و بررسی درخصوص گزارش مدیرکل آژانس در مورد اجرای موافقتنامه پادمان در جمهوری اسلامی ایران هستیم. این گزارش نیز عموماً بر روند اجرای برنامه کاری حل و فصل موضوعات باقی مانده متمرکز بود و همانگونه که در ابتدای این فصل عنوان شد، حل شدن دو موضوع دیگر (سانتریفیوژهای پی.یک و پی.دو و سند اورانیوم فلزی) اعلام شد. در این گزارش، بار دیگر بر عدم انحراف در فعالیت ها و مواد هسته‌ای اظهارشده در ایران تأکید گردید و مدیرکل آژانس تصریح کرد که ایران به اندازه کافی دسترسی به افراد را فراهم آورده و به موقع به سئوالات پاسخ داده و روشن سازی و توضیحات پیرامون مسائل را درچارچوب برنامه کاری افزایش داده است.

نماینده جمهوری اسلامی ایران نیز با قرائت بیانیه‌ای، با اشاره به سوابق ادعاها درخصوص برنامه هسته‌ای صلح‌آمیز ایران و حل و فصل سه موضوع باقی مانده، اظهار داشت که جمهوری اسلامی ایران نسبت به ادامه اجرای برنامه کاری با آژانس مصمم و جدی است و مطمئن است که در این چارچوب، معدود موضوعات باقی مانده دیگر نیز متعاقباً حل و فصل خواهد شد.

جنبش عدم تعهد نیز با صدور بیانیه‌ای، ضمن استقبال از برنامه کاری فیما بین ایران و آژانس به منظور حل و فصل موضوعات باقی مانده و پیشرفت های حاصله در این زمینه، اذعان کرد که نسبت به حل و فصل موضوعات باقی مانده دیگر خوشبین می‌باشد. عدم تعهد در این چارچوب تصریح کرد که اقدامات در راستای حل و فصل موضوعات باقیمانده، مذاکرات میان ایران و طرف های ذی ربط در جهت حل و فصل مسالمت آمیز موضوع هسته‌ای را تسهیل می‌نماید.

رئیس شورای حکام نیز با ارائه یک جمعبندی از مجموع مباحث به عمل آمده و اظهارات کشورهای مختلف، به بحث و بررسی در خصوص موضوع هسته‌ای ایران خاتمه داد.

۱. گزارش مدیرکل آژانس درخصوص اجرای موافقتنامه پادمان در ایران^۱

در ۲۱ اوت ۲۰۰۷، دبیرخانه و ایران بر سر یک برنامه کاری برای حل و فصل موضوعات باقی مانده مربوط به اجرای پادمان به تفاهماتی دست یافتند. از زمان ارائه گزارش قبلی تاکنون، پیشرفت های زیر در اجرای برنامه کار صورت گرفته است.

الف) سانتریفیوژهای پی.۱ و پی.۲

- گاهشمار فعالیت ها از زمان گزارش قبلی تاکنون به این شرح است: در ۳۱ اوت ۲۰۰۷، آژانس سئوالات باقی مانده مربوط به برنامه غنی سازی اورانیوم پی.۱ و پی.۲ را به صورت مکتوب به ایران ارائه نمود. در ۲۴ و ۲۵ سپتامبر ۲۰۰۷، جلسه ای به منظور تبیین سئوالات ارائه شده به ایران، میان آژانس و مقامات ایران در تهران برگزار شد. از ۹ اکتبر تا ۱۱ اکتبر، جلسه دیگری میان آژانس و مقامات ایرانی در تهران برگزار گردید که طی آن ایران به سئوالات مزبور شفاهتاً پاسخ داد و آژانس خواهان روشن سازی و شرح و بسط بیشتر شد. در ۱۵ اکتبر ۲۰۰۷، تیم آژانس برای بررسی پاسخ ها و اسناد تأیید کننده پاسخ ها و همچنین به منظور مصاحبه با مقامات دخیل در برنامه غنی سازی اورانیوم پی.۱ و پی.۲ از ۲۰ تا ۲۴ اکتبر به تهران سفر کرد. از ۲۹ اکتبر تا ۱ نوامبر ۲۰۰۷ گفتگوهای خود با ایران در زمینه برنامه غنی سازی اورانیوم را ادامه داد. ایران اسناد مرتبط و همچنین توضیحات مکتوب بیشتری را ارائه داد و آژانس مصاحبه ها و گفتگوهای را با مقامات ایرانی دخیل در فعالیت های هسته ای در دهه های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ انجام داد. در ۵ و ۱۲ نوامبر ۲۰۰۷، ایران به سئوالات آژانس درباره برنامه غنی سازی اورانیوم پی.۱ و پی.۲ به صورت مکتوب پاسخ داد.

- دستیابی به فناوری سانتریفیوژ پی.۱ (پیشنهاد ۱۹۸۷): بر اساس مصاحبه های انجام شده با مقامات ایرانی در دسترس و اعضای شبکه تأمین هسته ای، مستندات ارائه شده توسط ایران و اطلاعات مربوط به خریدهای هسته ای جمع آوری شده از طریق تحقیقات مستقل آژانس،

^۱. Gov/۲۰۰۷/۵۸, ۱۵ November ۲۰۰۷.

آژانس به این نتیجه رسید که اظهارات ایران با سایر اطلاعاتی که آژانس دربارهٔ دستیابی ایران به فناوری غنی‌سازی با سانتریفیوژ پی.۱ در سال ۱۹۸۷ در اختیار دارد، مطابقت دارد.

- تحقیق و توسعه اولیه پی.یک: ایران گفته است که طی اولین مرحلهٔ تحقیق و توسعه (R&D) پی.۱ در سال‌های ۱۹۹۳-۱۹۸۷، صرفاً منابع مالی و انسانی محدودی (سه پژوهشگر) را به این پروژه تخصیص داد. اظهارات ایران دربارهٔ این دوره از تحقیق و توسعه با یافته‌های آژانس که مبتنی بر مصاحبه‌های انجام شده با مقامات ایرانی در دسترس و اعضای قابل دسترسی شبکهٔ تأمین، اسناد مربوطه ارائه شده توسط ایران و اطلاعات مربوط به خرید گردآوری شده طی تحقیقات آژانس می‌باشد، مغایرت ندارد. اطلاعات ارائه شده توسط ایران دربارهٔ موارد تحویل و ملاقات‌های فنی بعد از سال ۱۹۹۳ با آن چه طی مصاحبه‌های انجام شده با برخی از اعضای این شبکه در اختیار آژانس قرار گرفته، مطابقت دارد. ایران گفت که در اواخر دههٔ ۱۹۹۰ سانتریفیوژهای پی.۱ را با موفقیت آزمایش کرد و تصمیمی مبنی بر ادامهٔ تحقیق و توسعه در سطحی وسیع‌تر که نهایتاً منجر به کارخانهٔ غنی‌سازی گردد، اتخاذ نمود. طی این دورهٔ زمانی، فعالیت‌های مربوط به خرید تشدید و تجهیزات خلأ و مواد خام ویژه مانند فولاد خاص و آلومینیوم با استحکام بالا از خارج تهیه شد. ایران، اسامی مکان‌ها و فعالیت‌های کارگاه‌های دخیل در امر تولید داخلی قطعات سانتریفیوژ را در اختیار آژانس قرار داد. اطلاعات ارائه شده توسط ایران دربارهٔ زمان این خریدها و کمیات مربوطه، با یافته‌های آژانس تطابق دارد.

- دستیابی به فناوری سانتریفیوژ پی.۲: ایران گفته است که به منظور جبران کیفیت پایین قطعات سانتریفیوژ پی.۱ تهیه شده از شبکهٔ تأمین، شبکهٔ طی ملاقاتی در سال ۱۹۹۶ یک سری کامل از نقشه‌های کلی سانتریفیوژ پی.۲ را در اختیار ایران قرار داد. این اظهارات طی مصاحبه با اعضای اصلی شبکهٔ مزبور برای آژانس محرز گردید. ایران تصریح کرده است که گرچه نقشه‌های مزبور را در سال ۱۹۹۶ به دست آورده، اما تا سال ۲۰۰۲ هیچ کاری در زمینهٔ سانتریفیوژ پی.۲ انجام نداده است. به گفتهٔ اعضای ارشد مدیریتی سابق و فعلی سازمان انرژی اتمی ایران، ایران هنوز قابلیت‌های فنی و علمی تسلط بر تولید را در این زمان کسب نکرده بود. در سال ۲۰۰۲ سازمان انرژی اتمی ایران قراردادی با یک شرکت خصوصی برای تولید سانتریفیوژ

اصلاح شده پی. ۲۰ منعقد نمود. در ۵ نوامبر ۲۰۰۷ آژانس کپی قرارداد که مفاد آن با مصاحبه های قبلی صاحب شرکت یکسان بود را دریافت نمود. قرارداد در مارس ۲۰۰۳ پایان یافت، اما صاحب شرکت گفته است که کار را «بر اساس ابتکار خودش» تا ژوئن ۲۰۰۳ ادامه داد. صاحب شرکت در مصاحبه های قبلی گفت که وی قادر بود تا تمام مواد خام و اقلام کوچک به استثنای یاتاقان ها، روغن ها و مگنت ها را از منابع داخلی به دست آورد که با اطلاعات خرید در دسترس آژانس مطابقت دارد. صاحب شرکت گفت که ۱۵۰ مغناطیسی با مشخصات پی. ۲۰ را به دست آورده و تلاش نموده تا ده هزار تای دیگر را بخرد، اما این سفارشات توسط تأمین کنندگان لغو شده اند. این اظهارات با اطلاعات در دسترس آژانس از طریق تحقیقاتش مطابقت دارد. بر اساس بازدیدهای بازرسان آژانس از کارگاه پی. ۲۰ در سال ۲۰۰۴ جهت بررسی قرارداد صاحب شرکت، گزارش ها و دفاتر ثبت پیشرفت ها و اطلاعات در دسترس پیرامون تقاضاهای خرید، آژانس نتیجه گرفته است که بیانیه های ایران درخصوص مفاد فعالیت های اعلام شده تحقیقات و توسعه پی. ۲۰ با یافته های آژانس مطابقت دارند. نمونه های محیطی گرفته شده در مکان های اعلام شده تحقیقات و توسعه و از تجهیزات هیچ نشانه ای از استفاده از مواد هسته ای در این آزمایش ها ندارد.

ب) منشأ آلودگی

در ۱۵ سپتامبر ۲۰۰۷ آژانس سئوالاتی را به صورت کتبی در رابطه با منبع ذرات آلوده اورانیوم در دانشگاه فنی و دسترسی های درخواست شده به اسناد و افراد و همچنین تجهیزات و مکان های مربوطه برای نمونه برداری ارائه داد. سئوالات از جمله راجع به منشأ ذرات آلوده به اورانیوم تجهیزات، ماهیت تجهیزات، موارد کاربرد تجهیزات و اسامی و نقش افراد و اشخاص بودند. بر اساس برنامه کار، ایران بایستی پاسخ ها به این سئوالات و دسترسی های درخواست شده را در چند هفته آینده فراهم نماید.

ج) سند اورانیوم فلزی

در ۸ نوامبر ۲۰۰۷ آژانس کپی سند ۱۵ صفحه ای که مراحل تقلیل (فشرده سازی) یو.اف.شش به اورانیوم فلزی و تبدیل آن به نیمکره را توصیف می کند، دریافت نمود. ایران مجدداً تأکید نمود که این

سند همراه سند سانتریفیوژ پی. ۱. در سال ۱۹۸۷ دریافت شده است. آژانس این سند را با پاکستان، کشوری که ادعا می‌شود منشأ آن است در میان گذاشته و درخواست اطلاعات بیشتری نموده است. ایران گفته است که واحد تبدیل محدود با دستگاه تبدیل که در پیشنهاد یک صفحه‌ای سال ۱۹۸۷ ذکر شده از شبکه تأمین کننده درخواست نشده است. به جز آزمایشات تبدیل یو.اف. چهار به اورانیوم فلزی در مرکز تحقیقات هسته‌ای تهران، آژانس هیچ نشانه‌ای از تبدیل مجدد یو.اف. شش و فعالیت تبدیل در ایران ندیده است.

د) پلونیوم ۲۱۰

در ۱۵ سپتامبر ۲۰۰۷ آژانس سئوالاتی را به صورت مکتوب پیرامون فعالیت های ایران با پلونیوم و دسترسی‌های درخواست شده به اسناد، افراد و تجهیزات مربوطه ارائه نمود. این سئوالات از جمله مربوط می‌شود به حیطة و اهداف مطالعات پلونیوم ۲۱۰، این که آیا بیسموت از خارج تهیه شده یا تلاش شده تا تهیه گردد و این که آیا مطالعات تحقیقات و توسعه یا تئوریک در ایران انجام شده‌اند. بر اساس برنامه کار، ایران بایستی پاسخ ها به این سئوالات و دسترسی‌های درخواست شده را در چند هفته آینده فراهم نماید.

ه) معدن گچین

در ۱۵ سپتامبر ۲۰۰۷ آژانس سئوالاتی را به صورت مکتوب پیرامون معدن گچین و دسترسی‌های درخواست شده به اسناد، افراد و تجهیزات مربوطه ارائه نمود. این سئوالات از جمله مربوط به مالکیت منطقه معدن و کارخانه، این که چرا فعالیت ها در این مکان انجام شده‌اند در حالی که زیرساختار مناسب تر در جای دیگر در دسترس است و این که چرا فعالیت های سازمان انرژی اتمی ایران در این معدن در سال ۱۹۹۳ متوقف شده‌اند، می‌باشد. بر اساس برنامه کار، ایران بایستی پاسخ ها به این سئوالات و دسترسی‌های درخواست شده را در چند هفته آینده فراهم نمایند.

و) مطالعات ادعایی

آژانس از ایران خواسته است تا در اسرع وقت مطالعات ادعایی پیرامون تبدیل دی اکسید اورانیوم به یو.اف.شش (پروژه نمک سبز)، آزمایش مواد انفجاری قوی و طراحی موشک بازرونده در جو را بررسی کند. بر اساس برنامه کار، این موضوع بایستی در چند هفته آینده بررسی شود.

ز) ضمیمه تأسیسات برای کارخانه غنی سازی سوخت نطنز

در ۱۷ و ۱۸ سپتامبر ۲۰۰۷ تیم فنی آژانس با مقامات ایرانی جزئیات پیش نویس ضمیمه تأسیسات برای کارخانه غنی سازی سوخت نطنز را بحث کردند. بحث های بیشتر از ۲۰ تا ۲۴ سپتامبر منجر به اجرائی شدن ضمیمه تأسیسات در ۳۰ سپتامبر ۲۰۰۷ شد.

ح) فعالیت های غنی سازی جاری و بازفرآوری

در ۳ نوامبر ۲۰۰۷ آژانس راستی آزمایی نمود که ایران ۱۸ آبشار ۱۶۴ تایی در کارخانه غنی سازی سوخت نطنز نصب نموده و یو.اف.شش را به این ۱۸ آبشار تزریق کرده است. محاسبه جزئی مواد هسته ای توسط آژانس طی فهرست برداری فیزیکی سالیانه که برای ۱۶ تا ۱۹ دسامبر ۲۰۰۷ برنامه ریزی شده، انجام خواهد شد. از مارس ۲۰۰۷ جمعاً ۷ بازرسی اعلام نشده در نطنز انجام شده است. از ۱۶ تا ۱۸ سپتامبر ۲۰۰۷ آژانس راستی آزمایی فهرست برداری فیزیکی در کارخانه آزمایشی غنی سازی سوخت را انجام داده است. اگرچه نتایج برخی نمونه ها حاضر نشده اند، ارزیابی موقتی آژانس متمایل به تأیید فهرست برداری فیزیکی اعلام شده توسط ایران است. برخی گزارش های مطبوعاتی درخصوص بیانیه های مقامات ارشد ایرانی پیرامون تحقیقات و توسعه و آزمایش سانتریفیوژهای پی.۲ به وسیله ایران وجود داشته اند. در نامه ای به آژانس که در تاریخ ۸ نوامبر ۲۰۰۷ دریافت شد، ایران نوشته است که «ایران داوطلبانه به آژانس وضعیت آزمایش مکانیکی - بدون تزریق یو.اف.شش - از نسل جدید طراحی سانتریفیوژ را اطلاع داده است.» ایران اضافه نموده که «موافق است تا تبادل اطلاعات نسل جدید سانتریفیوژ» را با آژانس در دسامبر ۲۰۰۷ بحث نماید. آژانس به نظارت بر استفاده و ساخت سلول های داغ در رآکتور تحقیقاتی تهران، مولیبدنیوم، ید و تأسیسات تولید رادیوایزوتوپ

زنون و رآكتور تحقيقات هسته‌ای اراک از طريق بازرسی و راستی‌آزمایی اطلاعات طراحی ادامه داده است. هیچ نشانه‌ای از انجام فعالیت های مرتبط با بازفرآوری در آن تأسیسات وجود ندارد.

ط) پروژه‌های مرتبط با رآكتور آب سنگین

در ۱۱ نوامبر ۲۰۰۷ آژانس به انجام راستی‌آزمایی اطلاعات طراحی در کارخانه اراک اقدام نمود و متوجه شد که ساخت کارخانه ادامه دارد. تصاویر ماهواره‌ای نشان می‌دهند که عملیات کارخانه تولید آب سنگین ادامه دارد.

ی) خلاصه

- تمامی یو.اف.شس تولیدی در اصفهان تحت اقدامات کنترل و نظارت آژانس باقی مانده است.
- آژانس ترتیباتی را اتخاذ نموده است تا راستی‌آزمایی و مهروموم سوخت جدید پیش‌بینی شده برای کارخانه تولید برق هسته‌ای بوشهر در ۲۶ نوامبر ۲۰۰۷ قبل از ارسال سوخت از فدراسیون روسیه به ایران را انجام دهد.
- آژانس قادر بوده است تا عدم انحراف مواد هسته‌ای اظهارشده در ایران را راستی‌آزمایی کند.
- ایران دسترسی آژانس به مواد هسته‌ای اظهارشده را فراهم نموده و گزارش های شمارش مواد هسته‌ای در رابطه با مواد و تأسیسات هسته‌ای اظهارشده را فراهم آورده است.
- ایران ضمیمه تأسیسات برای کارخانه نطنز را منعقد نموده است. در عین حال بایستی توجه داشت که از ابتدای ۲۰۰۶ آژانس اطلاعاتی که ایران قبلاً از جمله بر اساس پروتکل الحاقی و به عنوان اقدام شفاف ساز ارائه می‌کرد را دریافت ننموده است.
- ایران، برخلاف تصمیمات شورای امنیت فعالیت های مرتبط با غنی‌سازی را تعلیق ننموده، به فعالیت کارخانه نطنز و کارخانه آزمایشی ادامه داده است. ایران همچنین به ساخت رآكتور اراک و عملیات کارخانه تولید آب سنگین ادامه داده است.
- دو مسئله مهم باقی مانده مربوط به دامنه و ماهیت برنامه هسته‌ای ایران عبارتنداز: گذشته و حال برنامه سانتریفیوژ غنی‌سازی و مطالعات ادعایی. آژانس قادر بوده است تا نتیجه بگیرد که پاسخ های ارائه شده درخصوص برنامه‌های اعلام شده گذشته پی.۱ و پی.۲ با یافته‌هایش

مطابقت دارند. آژانس قصد دارد در چند هفته آینده بر مسائل آلودگی و همچنین مطالعات ادعایی متمرکز شود.

- ایران به اندازه کافی دسترسی به افراد را فراهم آورده است و به موقع به سئوالات پاسخ داده و روشن سازی و توضیحات پیرامون مسائل را در چارچوب برنامه کار افزایش داده است.
- ایران باید به اطمینان سازی پیرامون دامنه و ماهیت برنامه فعلی اش ادامه دهد. اعتماد به ماهیت صرفاً صلح آمیز برنامه هسته ای ایران نیازمند آن است که آژانس قادر باشد نه تنها در خصوص مواد هسته ای اظهار شده، بلکه در خصوص عدم وجود مواد هسته ای و فعالیت های اظهار نشده نیز تضمین دهد. اگرچه آژانس اطلاعات متقنی به جز آنچه که از طریق برنامه کار راجع به مواد هسته ای و فعالیت های اظهار نشده جاری ندارد، اما در موقعیتی نیست که بدون اجرای کامل پروتکل الحاقی در خصوص عدم وجود مواد هسته ای و فعالیت های اظهار نشده در ایران تضمین معتبر دهد.

۲. بیانیه جمهوری اسلامی ایران در شورای حکام^۱

آقای رئیس

در ابتدا انتخاب جنابعالی را به عنوان رئیس شورای حکام تبریک می‌گویم و به شما اطمینان می‌دهم که هیأت جمهوری اسلامی ایران همکاری کاملی را با شما خواهد داشت. همچنین مایلیم حمایت خود را از بیانیه عدم تعهد که توسط سفیر محترم کوبا قرائت شد، ابراز دارم. دولت من از کشورهای عضو جنبش عدم تعهد به خاطر حمایت ارزشمند آن‌ها از برنامه هسته‌ای ایران قدردانی می‌نماید.

جمهوری اسلامی ایران تاکنون برای برطرف ساختن ابهامات و ادعاها نسبت به فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای خود، حسن نیت و شکیبایی فراوانی نشان داده است و با اتخاذ اقدامات اعتمادساز حتی فراتر از تعهدات قانونی و حقوقی خود، با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و کشورهای دیگر همکاری نموده است. جمهوری اسلامی ایران نگرانی از شفاف‌سازی در فعالیت‌های هسته‌ای خود ندارد و بر همین اساس با آژانس درخصوص حل و فصل مسائل باقی مانده، توافقنامه مندرج در سند INF/CIRC ۷۱۱ را به تاریخ ۲۱ اوت ۲۰۰۷ نهایی نمود. انجام بیش از ۲۵۰۰ نفرروز بازرسی، تعلیق دواطلبانه تمامی فعالیت‌های مرتبط با غنی‌سازی، اجرای دواطلبانه پروتکل الحاقی به مدت دو سال و نیم، اعطای دسترسی کامل و نامحدود به تمامی مواد و تأسیسات هسته‌ای برطبق پروتکل الحاقی حتی دسترسی به سایت‌های نظامی و همچنین ارائه ابتکار هسته‌ای توسط ریاست جمهوری اسلامی ایران به مجمع عمومی سازمان ملل متحد درخصوص مشارکت شرکت‌ها و کشورهای خارجی در غنی‌سازی اورانیوم در ایران، مصداق‌های روشنی از تلاش‌های جمهوری اسلامی ایران در جهت همکاری و شفاف‌سازی کامل است.

متأسفانه، پاسخ‌های نامتناسب و غیرعادلانه‌ای به این رویکرد سازنده داده شد. معدودی کشورها با انگیزه‌های سیاسی و با طرح برخی اتهامات و ادعاهای بی‌اساس، تمام تلاش خود را بر این قرار دادند تا فرایند راستی‌آزمایی را از مسیر فنی و قانونی خود خارج سازند و از طریق شورای امنیت سازمان ملل متحد با تحمیل اراده سیاسی خود بر آژانس، جمهوری اسلامی ایران را از حقوق قانونی و مشروع

^۱ این بیانیه توسط علی اصغر سلطانی، سفیر و نماینده جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان‌های بین‌المللی در وین قرائت شده است.

خود در بهره‌برداری از انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای محروم سازند. با مروری بر اظهارات و بیانه‌های این کشورها در اجلاس‌های پیشین شورای حکام، این حقیقت بیش از پیش روشن می‌گردد که این معدود کشورها به بهانه‌ی مشخص نبودن تاریخچه‌ی سانتریفیوژهای پی. ۱ و پی. ۲، جداسازی پلوتونیوم، سند اورانیوم فلزی، فعالیت‌های بازفرآوری، موضوع هسته‌ای ایران را در شورای امنیت سازمان ملل متحد مطرح و خواستار تعلیق فعالیت‌های غنی‌سازی نیز شده‌اند. هم‌اکنون بر اساس گزارش مدیرکل آژانس ثابت شده است که از ابتدا کلیه‌ی اظهارات گذشته‌ی ایران با یافته‌های آژانس مطابقت داشته است. جمهوری اسلامی ایران از ابتدا همواره اظهار داشته است که ارجاع این موضوع به شورای امنیت سازمان ملل متحد هیچ‌مبنای فنی و حقوقی ندارد و مدیرکل یک بار دیگر این واقعیت را به جامعه‌ی بین‌المللی اطلاع داده است که هیچ‌نشانه‌ای دال بر انحراف مواد و فعالیت‌های هسته‌ای به سمت مقاصد نظامی وجود نداشته و او تصدیق نموده که آژانس کماکان قادر است این عدم انحراف را راستی آزمایی کند.

اینجانب به منظور ثبت در اسناد آژانس، واقعیت‌های زیر را بر اساس اساسنامه و موافقتنامه‌ی پادمان اعلام می‌دارم. در صورت تحقق موارد ذیل، موضوع هسته‌ای یک کشور عضو آژانس می‌تواند به شورای امنیت سازمان ملل متحد گزارش گردد:

- براساس بند ج ماده ۱۲ اساسنامه «در صورتی که بازرسان عدم پایبندی را به مدیرکل آژانس اعلام نمایند و وی بر آن اساس موضوع را به شورای حکام گزارش کند.»
- آژانس اعلام نماید که قادر به ادامه‌ی فعالیت‌های راستی‌آزمایی در کشور نمی‌باشد.
- شواهدی مبنی بر انحراف مواد و فعالیت‌های هسته‌ای به اهداف نظامی توسط بازرسان یافته و گزارش شود.

لازم به ذکر است بر اساس کلیه‌ی گزارش‌های مدیرکل، هیچ‌یک از سه مورد حقوقی فوق در مورد ایران محقق نشده است. همچنین مواد ذیل جهت اطلاع شورای حکام بیان می‌گردد:

- در تمام اسناد آژانس شامل کلیه‌ی قطعنامه‌های شورای حکام، تعلیق غنی‌سازی ایران به عنوان اقدامی «داوطلبانه، غیر الزام‌آور حقوقی و اعتمادساز تلقی شده است.»
- مدیرکل یک بار دیگر در این گزارش پایه‌های حقوقی و فنی قطعنامه‌های شورای حکام و شورای امنیت را زیر سؤال می‌برد، زیرا چگونه شورای امنیت خواستار تعلیق فعالیت‌هایی

می‌شود که بر اساس گزارش مدیرکل آژانس اصلاً وجود خارجی در ایران ندارد. شایان ذکر است معدود کشورهای غربی در طی چهارسال گذشته موضوع بازفرآوری را به عنوان بهانه‌ای برای اعمال فشار بی‌مورد بر ایران مورد بهره‌برداری قرار دادند.

بنابر این، بر اساس واقعیت‌های حقوقی و فنی پیش گفته قطعنامه شورای حکام به شماره ۱۴/۲۰۰۶ مورخ ۴ فوریه ۲۰۰۶ هیچ مبنای حقوقی برای منعکس کردن موضوع هسته‌ای ایران به شورای امنیت نداشته است و بر همین اساس، قطعنامه‌های شورای امنیت سازمان ملل متحد نیز که متعاقب قطعنامه شورای حکام بوده است هیچ مبنای حقوقی ندارند.

با وجود اقدامات معدود کشورهای غربی با انگیزه‌های مشخص سیاسی که منجر به بن بست و قطع مذاکرات و درگیر شدن شورای امنیت سازمان ملل متحد گردید، جمهوری اسلامی ایران بار دیگر با حسن نیت، ابتکار تازه‌ای را برای حل و فصل مسائل باقی مانده ارائه نمود که از سوی مدیرکل آژانس، گامی اساسی به جلو تلقی و مورد استقبال جامعه بین‌المللی قرار گرفت. بر اساس یک برنامه اقدام، لیست مشخص از چند مسئله باقی مانده شامل تحقیقات پیرامون پلوتونیوم، سانتیفیوژهای پی.۱ و پی.۲، منشأ آلودگی، سند اورانیوم فلزی، پلونیوم ۲۱۰ و معدن گچین از طرف هیأت آژانس به ایران ارائه شد. با توجه به تجربیات گذشته درخصوص بررسی موضوعات فنی با آژانس توافق شد تا به جای این که تمام موضوعات به طور همزمان و بدون اولویت بندی روی میز قرار گیرند، با آن‌ها به صورت مرحله‌ای یعنی موضوع به موضوع و در یک زمان بندی کاملاً مشخص برخورد شود. بدین صورت که پس از حل و فصل یک موضوع و بسته شدن پرونده آن، موضوع بعدی در دستورکار قرار می‌گیرد و پرداختن به هر مسئله باقی مانده، منوط به بستن مسئله قبلی است. بر اساس برنامه کاری، مقرر گردید که آژانس تمامی سئوالات خود درخصوص هر موضوع را به ایران ارائه نماید و متعاقباً طبق جدول زمان بندی مربوطه، ایران پاسخ‌های لازم را به آژانس ارائه نماید. بر همین اساس، همانگونه که در گزارش اخیر مدیرکل نیز تصریح شده است ایران مطابق برنامه کاری پاسخ‌ها، اسناد پشتیبانی و دسترسی‌های لازم را برای هر موضوع فراهم نموده است و در واقع، به طور کامل با آژانس همکاری نموده است. به عنوان نشانه‌ای از عزم سیاسی، ایران توافق کرد تا درخصوص اولین موضوع باقی مانده یعنی آزمایشات پلوتونیوم، کار را فعالانه حتی پیش از نهای شدن مذاکرات پیرامون برنامه کاری آغاز کند. لازم به توضیح است که آمریکا همواره تلاش می‌کرد تا از این موضوع یک مسئله

بزرگ سیاسی بسازد و مرتباً در جلسات شورای حکام طی چهارسال گذشته آن را «بیانگر تهدید برنامه سلاح هسته‌ای پلوتونیومی ایران» اعلام می‌کرد.

در خصوص دومین موضوع باقی مانده یعنی موضوع سانتریفیوژهای پی.۱ و پی.۲ نیز جلسات متعدد فنی و کارشناسی بین آژانس و ایران در تهران برگزار شد. نتیجه این بررسی ها این شد که آقای البرادعی اعلام نماید اظهارات ایران در مورد فعالیت های گذشته ایران درخصوص سانتریفیوژهای پی.۱ و پی.۲ با یافته‌های آژانس منطبق می‌باشد. در واقع، بر اساس این گزارش مهمترین موضوع مربوط به فعالیت های هسته‌ای ایران جمع بندی و بسته شد. لذا، ثابت شد اتهامات مبنی بر این که ایران دارای برنامه پنهانی و با ماهیت غیرصلح آمیز بوده است بی اساس می باشد.

موضوع بعدی در برنامه کاری «سند اورانیوم فلزی» می‌باشد که ایران برای اثبات حسن نیت و همکاری فعال خود با آژانس، بنا به درخواست آژانس یک کپی از این اوراق را در مورخ ۸ نوامبر ۲۰۰۷ به آژانس ارائه داد و در واقع زودتر از موعد به این موضوع پرداخت. مدیرکل آژانس در گزارش اخیر خود اذعان داشته است که آژانس هیچ نشانه‌ای از فعالیت های تبدیل مجدد و ریخته‌گری که موضوع مربوط به این سند می باشد، در ایران نیافته است. برابر تفاهات فیما بین ایران و آژانس، با ارائه این کپی، این موضوع نیز مختومه محسوب می‌گردد.

لازم به تاکید است علیرغم این که طبق تفاهات اولیه قرار بود فقط به موضوعات باقی مانده از گذشته پرداخته شود، اما جمهوری اسلامی ایران بر اساس حسن نیت خود و درجهت همکاری بیشتر با آژانس، به مسائل حال نیز توجه نمود. لذا مذاکرات پیرامون دو سند مهم حقوقی یعنی سند رهیافت پادمان و سند ضمیمه تأسیسات غنی سازی در نظنز را آغاز نمود که خوشبختانه این دو سند نهایی شده و از ۳۰ سپتامبر ۲۰۰۷ نیز به مرحله اجراء درآمده است، لذا، عملیاتی شدن این سند اطمینان لازم را برای راستی آزمایی آژانس در فعالیت های غنی سازی برای زمان حال و آینده در ایران فراهم نموده است.

جمهوری اسلامی ایران نسبت به ادامه اجرای برنامه کار با آژانس مصمم و جدی می‌باشد و مطمئن است که در این چارچوب، معدود موضوعات باقی مانده دیگر نیز متعاقباً حل و فصل خواهند شد. بدون شک، هر تحولی یا حرکتی خارج از چارچوب آژانس از جمله شورای امنیت سازمان ملل متحد که اقتدار و حرفه‌ای بودن آژانس را در این زمینه تضعیف نماید، می‌تواند بر این روند سازنده تأثیرات

منفی داشته باشد و ادامه اجرای این روند را به مخاطره خواهد انداخت. در این زمینه، لازم به یادآوری است که از سال ۲۰۰۳ هرچه جمهوری اسلامی ایران بیشتر همکاری می‌کرد و اقدامات داوطلبانه و اعتمادساز را به مرحله اجراء درمی‌آورد، با پاسخ‌ها و قطعنامه‌های تندتری از سوی برخی کشورهای خاص در شورای حکام مواجه می‌شد. این نگرش و رفتار غیرقابل توجیه و غیردوستانه، ایران را مجبور به تغییر مسیر اقداماتش نمود. به تمام دنیا ثابت شد که سیاست چماق و هویج و زبان تهدید و تحریم بی‌نتیجه خواهد بود و منجر به پیچیده‌تر شدن وضعیت خواهد گردید.

درحالی که جمهوری اسلامی ایران به همکاری کامل خود با آژانس ادامه می‌دهد، مسیر مذاکره بدون هرگونه پیش شرط را با دیگر کشورها با هدف ابهام زدایی و ارتقاء همکاری از طریق گفتگو و مذاکره به منظور دستیابی به راه حل مسالمت آمیز تعقیب می‌نماید. در این رابطه خرسندم به اطلاع برسانم که قرار است دور بعدی مذاکرات بین جناب آقای دکتر جلیلی، دبیر شورای عالی امنیت ملی و جناب آقای سولانا، نماینده عالی سیاست خارجی اتحادیه اروپا در تاریخ ۳۰ نوامبر ۲۰۰۷ برگزار گردد.

در پایان اعلام می‌نمایم با عنایت به تجربیات گذشته، از کشورهای عضو انتظار می‌رود به طور کامل از این فرایند سازنده جدید حمایت نموده و اجازه دهند اجرای برنامه کار بدون هیچگونه مانعی ادامه یافته و سه موضوع باقی مانده دیگر نهایی و بسته شود و متعاقباً اجرای پادمان در ایران به روند عادی تبدیل گردد.

۳. بیانیۀ عدم تعهد در شورای حکام

آقای رئیس

۱. بخش وین جنبش عدم تعهد مایل است از مدیرکل به خاطر گزارشش در مورد اجرای موافقتنامه پادمان در جمهوری اسلامی ایران که در سند GOV / ۲۰۰۷/۵۸ آمده است و همچنین از دبیرخانه به خاطر جلسه توجیهی فنی که در این ارتباط برگزار نمود، تشکر نماید.
۲. در ابتدا مایلم موضع اصولی عدم تعهد در این خصوص که در بیانیۀ عدم تعهد در مورد موضوع هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران در چهاردهمین اجلاس سران عدم تعهد در هاوانای کوبا از تاریخ ۱۵ تا ۱۶ سپتامبر ۲۰۰۶ به تصویب رسید را مجدداً یادآوری کنم.
۳. کشورهای عدم تعهد از تلاش های ایران و دبیرخانه آژانس در اجرای برنامه کار همانطور که در سند INFCIRC/۷۱۱ در مورد تفاهم نامه میان ایران و آژانس بر سر روش های (مدالیتی) حل و فصل موضوعات باقی مانده آمده است و در خلاصه گزارش قبلی مدیرکل از آن به عنوان پیشرفتی چشمگیر یاد شده است، استقبال می کند. جنبش عدم تعهد بر این عقیده است که این اقدامات، مذاکرات میان ایران و طرف های ذی ربط را در جهت حل و فصل مسالمت آمیز مسئله هسته‌ای ایران تسهیل می نماید.
۴. در این رابطه، جنبش عدم تعهد خرسند است خاطر نشان سازد که گزارش مدیرکل از آن جمله پیشرفت های زیر را در اجرای برنامه کاری تصریح می نماید:
 - آژانس توانسته است نتیجه گیری نماید که پاسخ های ارائه شده از سوی ایران در مورد برنامه گذشته سانتریفیوژهای پی. ۱ و پی. ۲ با یافته های آژانس مطابقت دارند.
 - ایران دسترسی کافی را به اشخاص فراهم نموده و به موقع به پرسش ها پاسخ داده و توضیحات و اطلاعات لازم در مورد مسائل مطرح شده را در چارچوب برنامه کاری ارائه داده است.
 - در ۸ نوامبر ۲۰۰۷ بر اساس درخواست آژانس همانطور که در بند ب برنامه کاری آمده است، ایران یک کپی از سند ۱۵ صفحه ای مربوط به اورانیوم فلزی را به آژانس ارائه نمود.

جنبش عدم تعهد از این پیشرفت اساسی استقبال می‌کند و نسبت به حل سئوالات باقی مانده با همکاری فعال ایران با آژانس خوشبین می‌باشد.

۵. جنبش عدم تعهد از نهایی شدن رهیافت پادمان و سند ضمیمه تأسیسات برای کارخانه غنی سازی سوخت در نطنز که در ۳۰ سپتامبر اجرائی شد، استقبال می‌کند. جنبش عدم تعهد امیدوار است که این توافق اجرای کامل راستی آزمایی پادمان در این تأسیسات را تسهیل نماید.

۶. جنبش عدم تعهد همچنین خاطرنشان می‌سازد که یکبار دیگر مدیرکل اظهار داشت آژانس قادر است عدم انحراف مواد اظهارشده در ایران را تأیید نماید و این که ایران به آژانس دسترسی به مواد هسته‌ای اظهارشده را ارائه داده و گزارش‌های حسابرسی لازم را در ارتباط با مواد و فعالیت‌های هسته‌ای اظهارشده در اختیار آژانس قرار داده است. جنبش عدم تعهد همچنین خاطرنشان می‌سازد که آژانس هیچ نشانه‌ای دال بر فعالیت‌های جاری بازفرآوری در ایران نیافته است.

۷. جنبش عدم تعهد بار دیگر بر اعتماد کامل خود به بی‌طرفی دبیرخانه آژانس و رعایت ابعاد حرفه‌ای وظائفش و مدیرکل آن آقای دکتر محمدالبرادعی تأکید می‌کند. با توجه به تحولات اخیر، جنبش عدم تعهد هرگونه فشار یا مداخله بی‌مورد در فعالیت‌های آژانس، به ویژه در فرایند راستی آزمایی آن را قویاً رد می‌کند. چرا که اینگونه اقدامات کارایی و اعتبار آن را به مخاطره می‌افکند. در این باره به ویژه جنبش عدم تعهد بار دیگر بر حمایت کامل خود از اقدامات اخیر اتخاذشده توسط مدیرکل در جهت حل و فصل مسائل باقی مانده در ایران تأکید می‌کند.

۴. پاسخ به برخی ادعاها توسط جمهوری اسلامی ایران در شورای حکام^۱

آقای رئیس

از آنجایی که در فرهنگ ما هیچ سئوالی بی پاسخ گذاشته نمی‌شود و همچنان که تاکنون با سئوالات دبیرخانه نیز همین گونه برخورد شده است، از شما می‌خواهم که با صبر و حوصله خود اجازه دهید به طور خلاصه نکاتی را درباره برخی مطالب مطرح شده در روز گذشته ارائه نمایم. در این باره باید برخی از اتفاقات رخ داده در طول نشست های شورای حکام در مورد موضوع هسته‌ای ایران از سال ۲۰۰۳ تاکنون را یادآوری نمایم.

در آغاز هر نشست شورای حکام و به هنگام راه‌گشایی‌های بزرگی که به خاطر جمع‌بندی هر موضوعی آن هم در نتیجه همکاری مشترک و فشرده ایران و آژانس به دست می‌آمد، آمریکا ادعاهایی را علیه ایران مطرح می‌نمود. به طور نمونه می‌توان به ادعای وجود سلاح های هسته‌ای در برخی سایت ها به ویژه سایت های نظامی همچون پارچین اشاره نمود. در طول جلسات، تعدادی از اعضاء به ویژه فرانسه، انگلیس و استرالیا به منظور مشتعل کردن این آتش بر هیزم آن می‌افزودند. نمونه روشنی از امتیاز فوق‌العاده‌ای که ایران در طول مذاکرات خود به سه کشور اروپایی در پاریس داد و به موافقتنامه پاریس منجر شد، موافقت ایران با گسترش دامنه تعلیق غنی‌سازی بود که حتی فعالیت های تبدیل اورانیوم در سایت UCF اصفهان را نیز دربرگرفت، فعالیت هایی که اصلاً ربطی به فرایند غنی‌سازی نداشت. به شکل تعجب آمیزی و به احتمال بسیار زیاد به خاطر فشارهای آمریکا، طرف مقابل ما در پاریس یعنی سه کشور اروپایی قطعنامه تندتری را علیه ایران پیشنهاد نمودند. این درحالی بود که دنیا توقع داشت اگر آمریکا اقدام تندتری را علیه ایران مطرح نمود، سه کشور اروپایی طرف مذاکره ما از ایران دفاع کرده و مانع تشدید اوضاع و تقابل شوند.

بنابراین، دولت من به این نتیجه رسید که هرچه امتیاز هم داده شود برای آن ها مهم نیست و آن ها قصد دارند به خاطر نیات پشت پرده خود و هموارساختن ارجاع موضوع به شورای امنیت و اعمال تحریم ها و اقدامات تنبیهی بیشتر، موضوع ایران را در دستورکار شورای حکام نگه دارند. جامعه بین

^۱ این بیانیه توسط علی اصغر سلطانی، سفیر و نماینده جمهوری اسلامی ایران نزد سازمان های بین المللی در وین قرائت شده است.

الملل از این حقیقت تلخ آگاه است که در سال ۲۰۰۳ ایران ابتدا از سه کشور اروپایی خواست که فقط تزریق UF₆ به ماشین های سانتریفیوژ تعلیق شود تا آژانس منبع آلودگی ذرات اورانیوم در نظنز را مشخص سازد. حتی زمانی که آژانس در سال ۲۰۰۴ ادعای ایران مبنی بر خارجی بودن منبع آلودگی و این که آلودگی مزبور از هیچ فعالیت غنی سازی در ایران ناشی نشده بوده است را تأیید کرد، آمریکا همچنان به ایجاد تنش ادامه داد تا این که نهایتاً در سال ۲۰۰۶ دامنه تعلیق حتی به فعالیت های تحقیق و توسعه نیز گسترش یافت. این بدان معنی بود که ملت بزرگ ایران با هزاران سال تمدن حتی از پژوهش و اندیشیدن که حق بنیادین انسان است نیز محروم شود. همه شما به خوبی آگاهید که طبق شاخص مبنای علمی اگر فشار بر ظرفی به طور مستمر افزایش یابد، نهایتاً به انفجار آن خواهد انجامید. به هر حال، در برابر فشار سیاسی حدودی برای مصالحه و خویشتنداری وجود دارد. ایران نمی توانست اجازه دهد این طرز فکر و روش ناعادلانه یعنی تعلیق غنی سازی و اجرای داوطلبانه پروتکل الحاقی که یک سند الزام آور حقوقی نیز نیست، ادامه یابد.

همین سناریو دیروز تکرار شد. تقریباً تمام اعضاء به گرمی از پیشرفت های بسیار زیاد انجام شده در اجرای برنامه کار که باعث جمع بندی و بسته شدن موضوع پی. ۱ و پی. ۲ و نیز فلز اورانیوم به اضافه موضوع پلوتونیوم شد، همانگونه که مدیرکل نیز گزارش نمود، استقبال کردند. اما آمریکا و معدودی از اعضاء با چشم پوشی کامل از آخرین تحولات واقعی رخ داده و با قرائت تکراری متن منسوخ شده بیانیه های خود در سال ۲۰۰۳، خود را از دیگران منزوی ساختند. من خالصانه به آن ها نصیحت می کنم که از گذشته درس بگیرند و اشتباهات پیشین خود را که ممکن است همه را به سمت تقابل ببرد، تکرار نکنند.

اجازه دهید به چند نکته دیگر نیز که در این جلسه مطرح شد، پردازم. درباره مفهوم «منفعلان» که مدیرکل در گزارش مکتوب خود به کار برد و باعث سوء تفاهم شده است، باید ابتدا گزارش شفاهی مدیرکل را یادآوری نمایم که در آن از ایران خواسته شده «همکاری فعالانه بیشتری» داشته باشد. این بدین معنی است که ایران تا کنون «همکاری فعالانه» ای داشته است. دوم این که آشکار است که ماهیت «برنامه کار» به گونه ای است که ما ابتدا باید سئوالات را دریافت کنیم و سپس پاسخ دهیم. این یک طرز فکر منفی نیست، بلکه یک روش عملی است.

بیانیه بی اساس و فرضی قرائت شده توسط فرانسه مبنی بر این که ایران با ۳۰۰۰ سانتریفیوژ بعد از یک سال یک بمب هسته‌ای خواهد ساخت، این نکته را به یاد من آورد که در همین شورای حکام ۲ سال پیش، هیأت آمریکا به شورای حکام و به کل دنیا هشدار داد که به زودی یک مهندس ایرانی که ۴۰۰۰ مگنت برای سانتریفیوژهای پی. ۲ سفارش داده است که قیمت هرکدام تنها چند دلار است و با وجود این که آن‌ها را دریافت نکرده بود، خواهد توانست دو بمب هسته‌ای بسازد. تأسف بارتر این که آقای گلداشمیت، معاون وقت بخش پادمان که ریاست جلسه توجیهی برای اعضاء را برعهده داشت موضوع دو بمب هسته‌ای را تأیید کرد. حتی یک دانشجوی کارشناسی هم می‌داند که کسی با یک مگنت که برای بلندگوی رادیو نیز استفاده می‌شود، نمی‌تواند بمب هسته‌ای بسازد.

نکته آخر و نه آخرین نکته این که تحول مثبت اجرائی شدن «ضمیمه تأسیسات» برای تأسیسات غنی سازی نطنز که بر اساس آن نظارت به خوبی سازمان یافته و کارآمدترین کنترل پادمانی از ۳۰ سپتامبر ۲۰۰۷ اعمال می‌شود، هیچ بهانه فنی و حقوقی یا نگرانی در مورد ماهیت صرفاً صلح آمیز فعالیت های غنی سازی در حال حاضر یا آینده باقی نمی‌گذارد.

با توجه به این که تا مارس ۲۰۰۸ شورای حکام جلسه‌ای نخواهد داشت، مایلم از طرف هیئت ایرانی برای شما، دیگر کشورهای عضو، مدیرکل و کارکنان شایسته ایشان کریسمس و سال نو و شادی را آرزو کنم.

۵. جمع بندی رئیس شورای حکام

شورا، با قدردانی گزارش مدیرکل در خصوص اجرای موافقت نامه پادمان ان.پی.تی و مفاد قطعنامه‌های مربوط به شورای امنیت در جمهوری اسلامی ایران را که در سند GOV/۲۰۰۷/۵۸ درج شده، مورد توجه قرار داد. شورا، مدیرکل و دبیرخانه را به خاطر استمرار تلاش های حرفه‌ای و بی طرفانه در جهت حل و فصل موضوعات معوقه مربوط به برنامه هسته‌ای ایران ستود.

چند عضو شورا با یادآوری برنامه اقدام اوت ۲۰۰۷ بین دبیرخانه و ایران در زمینه حل و فصل مسائل معوقه راستی آزمایی، اجرای کامل و به موقع برنامه اقدام مزبور را به منزله گامی مهم رو به جلو مورد توجه قرار دادند. چندین عضو با رضایت تلاش ها و اقدامات دبیرخانه و ایران در اجرای این برنامه تا زمان حاضر را مورد توجه قرار دادند. چند عضو از پیشرفت حاصله در زمینه اجرای برنامه اقدام به ویژه در ارتباط با سازگاری اظهاریه‌های ایران در مورد ابعاد گذشته برنامه سانتریفیوژهای پی.۱ و پی.۲ با یافته‌های آژانس استقبال کردند. چند عضو دیگر شورا از تلاش های مستمر آژانس مبنی بر ضرورت هماهنگی و راستی آزمایی کامل بودن اظهاریه‌های ایران در مورد برنامه‌ها و فعالیت های هسته‌ای اش حمایت کردند. چند عضو از فراهم نمودن امکان دسترسی به افراد و ارائه پاسخ و روشن سازی به موقع در زمینه سئوالات آژانس در موارد مربوط به برنامه اقدام توسط ایران استقبال کردند.

به هر حال، چند عضو دیگر ابراز تأسف کردند که همکاری ایران به جای آن که فعالانه باشد، منفعلانه بوده است و از درخواست مدیرکل از ایران برای همکاری فعالانه و همراه با شفافیت جمعی حمایت نمودند. چندین عضو همچنین با نگرانی توجه نمودند که کماکان مواد متعددی وجود دارد که حل نشده است، به ویژه مواردی که می‌توانسته است بعد نظامی داشته باشد. آن‌ها از ایران خواستند ظرف چند هفته آینده به سئوالات آژانس پاسخ های روشن و جامع بدهد. چند عضو شورا ابراز نگرانی جدی کردند که ایران به تعهدات خود ناشی از قطعنامه‌های (۲۰۰۶) ۱۶۹۶، (۲۰۰۶) ۱۷۳۷ و (۲۰۰۷) ۱۷۴۷ شورای امنیت عمل نکرده است و از ایران خواستند به موارد مطروحه در این قطعنامه‌ها به ویژه مسائل مربوط به تعلیق فعالیت های مرتبط با غنی سازی عمل نماید. آن‌ها در این زمینه یادآوری کردند که شورای امنیت سازمان ملل متحد قصد خود را در قطعنامه‌های ۱۷۳۷ و ۱۷۴۷ مبنی بر اتخاذ تدابیر مناسب‌تر به موجب ماده ۴۱ منشور ملل متحد در صورتی که ایران به قصور خود در تعلیق فعالیت های غنی سازی کماکان ادامه دهد، بیان نموده است. چند عضو با نگرانی توجه کردند که هیچ پیشرفتی

در زمینه درخواست آژانس از ایران مبنی بر تجدیدنظر در تصمیم‌اش برای تعلیق اجرای کد ۳/۱ اصلاح شده بخش عمومی ترتیبات فرعی حاصل نشده و تأکید کردند که ترتیبات فرعی نمی‌تواند تعلیق یا به طور یکجانبه اصلاح شود. آن‌ها از ایران خواستند در تصمیم خود تجدیدنظر نمایند.

چند عضو توجه کردند که سند ضمیمه تأسیسات کارخانه غنی‌سازی سوخت در نطنز در سپتامبر ۲۰۰۷ وارد مرحله اجراء شده است. آن‌ها همچنین این ارزیابی دبیرخانه که تمام مواد هسته‌ای اظهارشده در ایران مورد حسابرسی قرار گرفته را مورد توجه قرار دادند و در عین حال اذعان و شناسایی کردند که فعالیت آژانس در زمینه راستی‌آزمایی کامل بودن اظهاریه‌های ایران در جریان است. چندین عضو ابراز نگرانی کردند همانگونه که توسط مدیرکل عنوان شده، اطلاعات آژانس درخصوص برنامه هسته‌ای ایران به ویژه با توجه به تمهیدات فعلی تحقیق و توسعه و ساخت احتمالی سانترفیوژها در نبود اجرای پروتکل الحاقی و سایر اقدامات شفاف‌سازی اضافی، رو به نقصان است. آن‌ها به ارزیابی مدیرکل که اجرای پروتکل الحاقی به منظور توانمند ساختن آژانس به ارائه تضمین‌ها، نه تنها در مورد مواد هسته‌ای اظهارشده بلکه درخصوص عدم وجود مواد و فعالیت‌های هسته‌ای اظهارنشده در ایران را برای این کشور ضروری و اجتناب‌ناپذیر دانسته توجه نمودند و از ایران خواستند به درخواست مدیرکل در این ارتباط توجه نماید.

اعضاء بر حق اساسی و مسلم تمام کشورهای عضو برای توسعه انرژی هسته‌ای در جهت مقاصد صلح آمیز برطبق تعهدات حقوقی مربوطه مجدداً تأکید کردند. چند عضو لزوم تمایز بین اقدامات داوطلبانه اعتمادساز و تعهدات حقوقی الزام آور را مورد تأکید قرار دادند. آن‌ها همچنین بر حمایت خود از ایجاد منطقه‌عاری از سلاح‌های هسته‌ای در منطقه خاورمیانه مجدداً تأکید کردند. آن‌ها اعلام داشتند که هرگونه حمله یا تهدید نظامی به حمله علیه تأسیسات هسته‌ای صلح‌آمیز به منزله خطری بزرگ و نقص فاحش حقوق بین‌الملل خواهد بود.

چند عضو تأکید کردند که آژانس یگانه مرجع صالح برای راستی‌آزمایی هسته‌ای در ارتباط با ان.پی.تی است و آژانس باید به کار خود در جهت حل و فصل مسئله هسته‌ای ایران ادامه دهد. آن‌ها هرگونه فشار بی‌مورد یا مداخله در فعالیت‌های آژانس به ویژه در فعالیت‌های راستی‌آزمایی را که می‌تواند کارآیی و اعتبار آن را به مخاطره افکند، مردود شمردند و در این ارتباط ماده V.F اساسنامه را یادآوری نمودند.

چند عضو از اقدامات اخیر مدیرکل برای حل و فصل مسائل باقی مانده در ایران اظهار حمایت کامل نموده و از همه طرف های ذی ربط خواستند از اتخاذ هرگونه اقدامی که می تواند فرایند سازنده همکاری بین آژانس و ایران را به مخاطره بیاندازد، اجتناب نمایند. لزوم استمرار مذاکره و گفتگو بین تمام طرف ها به عنوان راهی برای نیل به یک راه حل دراز مدت برای مسئله هسته ای ایران مورد تأکید قرار گرفت. بسته پیشنهادی ۶ کشور با حمایت نماینده عالی اتحادیه اروپا و پاسخ به آن در این زمینه مورد توجه قرار گرفت. برخی اعضاء از پیشنهاد مدیرکل مبنی بر ایجاد یک تایم اوت دوجانبه مشتمل بر تعلیق فعالیت های غنی سازی از سوی ایران و تعلیق تحریم ها به عنوان مبنایی برای ازسرگیری گفتگوها استقبال نمودند. آن ها احساس کردند که این پیشنهاد، شایسته توجه جدی است. شورا از مدیرکل خواست که آن را به نحو مقتضی در جریان تحولات قرار دهد.

۶. نامهٔ وزیر امور خارجه به دبیرکل سازمان ملل متحد و رئیس شورای امنیت (نوامبر

(۲۰۰۷)

جناب آقای بان کی مون، دبیرکل محترم سازمان ملل متحد

جناب آقای مارتی.ام. ناتاگارا، رئیس محترم شورای امنیت سازمان ملل متحد

عالیجناب

با عنایت به گزارش شمارهٔ GOV/۲۰۰۸/۵۸ مورخ ۱۵ نوامبر ۲۰۰۷ مدیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اتمی که در پرتو توافقات اخیر جمهوری اسلامی ایران و آژانس به منظور حل و فصل مسائل باقی مانده ارائه شده و طی آن مدیرکل آژانس تصریح کرده است که پاسخ‌های ایران در رابطه با برنامه‌های گذشتهٔ خود در مورد سانتریفیوژ پی.یک و پی.دو با یافته‌های آژانس مطابقت دارد و با این ارزیابی، این موضوع که مهمترین ابهام و موضوع باقی ماندهٔ ادعایی و بهانهٔ چندکشور معدود برای گزارش غیرقانونی موضوع هسته‌ای ایران به شورای امنیت بود حل گردید، مایلیم نظر جنابعالی را به موارد زیر جلب نمایم.

گزارش موضوع فعالیت های صلح‌آمیز هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران به شورای امنیت از ابتدا و در اساس، در مغایرت روشن و آشکار با مفاد اساسنامهٔ آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و به ویژه بند سه از مادهٔ ۱۲ آن صورت گرفته است. برطبق این بند، وظیفهٔ احراز عدم پایبندی کشورهای عضو معاهده عدم گسترش سلاح های هسته‌ای به تعهدات خود برعهدهٔ بازرسان آژانس گذاشته شده است که باید آن را از طریق مدیرکل آژانس به اطلاع شورای حکام برسانند. این درحالی است که در هیچ یک از گزارش های آژانس ذکری از عدم پایبندی و یا انحراف از فعالیت های صلح آمیز که شرط ضروری تصمیم گیری شورای حکام برای ارجاع موضوع به شورای می باشد، به میان نیامده است. در مقابل، مدیرکل آژانس بارها بر عدم انحراف فعالیت ها و مواد هسته‌ای اظهارشده در جمهوری اسلامی ایران تأکید کرده است و اذعان نموده است که آژانس قادر است عدم انحراف این مواد و فعالیت ها را راستی آزمایی نماید. جناب آقای البرادعی، همچنین بارها تأکید کرده است که برنامهٔ هسته‌ای صلح آمیز ایران

به هیچ وجه جنبه نظامی ندارد و به همین علت ایشان بارها مورد حملات مقامات و رسانه‌های رژیم اسرائیل و جنگ طلبان آمریکا قرار گرفته است.

جمهوری اسلامی ایران نگرانی از شفاف سازی در فعالیت های هسته‌ای خود ندارد و بر همین اساس، سیاست جمهوری اسلامی ایران در تعامل با آژانس اصولاً مبتنی بر سیاست همکاری و رفع ابهام بوده و می‌باشد. جمهوری اسلامی ایران تاکنون برای برطرف ساختن ابهامات و ادعاها نسبت به برنامه صلح آمیز هسته‌ای خود، حسن نیت و شکیبایی فراوانی نشان داده است و با اتخاذ اقدامات اعتمادساز حتی فراتر از تعهدات قانونی و حقوقی خود با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی و دیگر طرف ها همکاری نموده است. انجام بیش از ۲۵۰۰ نفر روز بازرسی، تعلیق داوطلبانه تمامی فعالیت های مرتبط با غنی سازی، امضای پروتکل الحاقی و اجرای داوطلبانه آن، اعطای دسترسی کامل و نامحدود به تمامی مواد و تأسیسات هسته‌ای برطبق پروتکل الحاقی حتی دسترسی به سایت های نظامی، ارائه بیش از هزار صفحه اظهارنامه اولیه طبق پروتکل الحاقی و روزآمد کردن آن و ارائه ابتکار هسته‌ای توسط رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران در مجمع عمومی سازمان ملل مبنی بر مشارکت شرکت ها و کشورهای خارجی در غنی سازی در ایران، تنها بخشی از فعالیت ها و همکاری های جمهوری اسلامی ایران در این زمینه می‌باشد.

متأسفانه، پاسخ‌های نامتناسب و غیرعادلانه‌ای به این رویکرد سازنده داده شد. برخی کشورها با انگیزه های سیاسی، تمام تلاش خود را بر این قرار دادند تا روند رسیدگی به موضوع را از مسیر قانونی خود خارج ساخته و از طریق شورای امنیت با تحمیل اراده سیاسی خود بر آژانس، جمهوری اسلامی ایران را از حقوق قانونی و مشروع خود در بهره‌برداری از انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای محروم سازند. با وجود اقدامات چند کشور با انگیزه‌های سیاسی که منجر به بن بست و قطع مذاکرات گردید، جمهوری اسلامی ایران بار دیگر با حسن نیت خود ابتکار تازه‌ای را برای حل و فصل مسائل باقی مانده ارائه نمود که مورد حمایت گسترده اعضای جامعه بین‌المللی قرار گرفت. به عنوان نشانه‌ای از حسن نیت، ایران توافق کرد تا در خصوص اولین موضوع باقی مانده یعنی آزمایشات پلوتونیوم، کار را حتی پیش از نهای شدن برنامه کاری آغاز کند. لازم به توضیح است که آمریکا همواره تلاش می‌کرد تا از این موضوع یک مسئله بزرگ سیاسی بسازد و مرتباً در جلسات شورای حکام در چهارسال گذشته آن را

«بیانگر تهدید برنامه سلاح هسته‌ای پلوتونیومی ایران» اعلام می‌کرد. این درحالی است که در نتیجه مباحث فنی فشرده، آژانس اعلامیه گذشته ایران را تأیید و موضوع را حل شده اعلام کرد. در خصوص دومین موضوع باقی مانده یعنی موضوع سانتریفیوژ پی.یک و پی.دو نیز جلسات متعدد فنی و کارشناسی بین آژانس و ایران در تهران برگزار شد. نتیجه این بررسی‌ها این شد که آقای البرادعی اعلام نماید پاسخ‌های ایران در مورد برنامه های گذشته ایران درخصوص سانتریفیوژهای پی.یک و پی.دو با یافته‌های آژانس سازگاری دارد. در واقع، با این ارزیابی مهمترین موضوع و ابهام در رابطه با فعالیت های هسته‌ای ایران حل گردید. این موضوع از آنجا اهمیت می‌یابد که به دلیل ارتباط سانتریفیوژها با برنامه غنی‌سازی، این ادعا و اتهام مطرح شده بود که ایران دارای برنامه پنهانی و با ماهیت غیرصلح آمیز بوده است. اکنون مشخص می‌شود که این اتهامات نیز بی‌اساس بوده است. البته، جمهوری اسلامی ایران از همان ابتدای طرح این اتهامات موضع اصولی خود را مبنی بر بی‌اساس بودن این اتهامات عنوان نمود، اما با خویشتن داری خود واقعیت اظهارات آن بعد از چندسال بر جامعه جهان آشکار گردید.

سومین موضوع باقی مانده نیز سند اورانیوم فلزی بود که ایران بنا به درخواست آژانس یک کپی از این اوراق را در مورخ ۸ نوامبر به آژانس ارائه داد. برابر تفاهمات فیما بین ایران و آژانس، با ارائه این کپی، این موضوع مختومه محسوب خواهد شد.

جمهوری اسلامی ایران مطمئن است که سه موضوع باقی مانده دیگر نیز حل و فصل خواهد شد و بر همگان آشکار خواهد شد که علیرغم تبلیغات و هیاهوی چند کشور خاص، ماهیت برنامه هسته‌ای آن صلح آمیز بوده و نگرانی‌هایی که در مورد آن از سوی این چند کشور مطرح می‌شود، ادعا و اتهامی بیش نیست. این اقدامات و پیشرفت های چشمگیر در حل و فصل موضوعات و ابهامات باقی مانده، بار دیگر دلیلی بر اثبات حقانیت ایران و بی‌اساس بودن ادعاهای چندکشور خاص است که تلاش کرده و می‌کنند تا ملت ایران را به بهانه‌های واهی به عنوان «نگرانی عدم اشاعه» از حق غیرقابل انکار خود برای استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای محروم سازند. این نتایج، نشان می‌دهد که فعالیت های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران بسیار شفاف بوده و صحت اظهارنامه‌های آن به آژانس مشخص شده است و لذا، ابراز هرگونه نگرانی بی‌مورد و یا توسل به اقدامات تبلیغی و سیاسی هیچ توجیهی ندارد و قطعاً هیچ مبنای فنی و حقوقی نیز برای آن وجود نخواهد داشت.

باید یادآوری کنم که در زمان شروع مذاکرات بین ایران و آژانس، چند کشور معدود حتی مفید بودن این مذاکرات و عزم ایران برای انجام توافق یاد شده برای حصول نتیجه‌ای به موقع را زیر سؤال بردند. تدوین متن توافق در ۴۰ روز، یعنی کمتر از مدت زمان توافق شده و حل و فصل یک موضوع از گذشته یعنی پلوتونیوم و حل و فصل مسائل مربوط به حال در حین مذاکرات برای تدوین برنامه کاری، نشان دهنده جدیت ایران در پیشبرد ابتکارش بود و در عین حال خلاف ادعاهای این کشورها را نیز اثبات نمود.

نتایج اقدامات جمهوری اسلامی ایران و همچنین یافته‌های آژانس، به روشنی و یکبار دیگر بیانگر این نکته است که از ابتدا هیچ ضرورتی برای گزارش موضوع هسته‌ای ایران به شورای امنیت وجود نداشته و با این وجود، دیگر بهانه‌ای برای بررسی موضوع هسته‌ای در شورای امنیت باقی نمی‌ماند. در واقع، شرایط لازم برای بررسی این موضوع به صورت عادی و صرفاً در چارچوب آژانس، فارغ از هرگونه دخالت نهادهای سیاسی و امنیتی فراهم شده است. واقعاً جای سؤال و ابهام دارد که چرا درحالی که تمامی کشورها به صورت بسیار شفاف از طریق آژانس از برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران و ماهیت صلح آمیز آن مطلع هستند، برخی کشورهای خاص هنوز بر پیگیری موضوع از مسیرهای غیرقانونی و غیرحقوقی اصرار می‌ورزند؟ این موضوع نشان می‌دهد که این چندکشور خاص به دنبال شفاف سازی در فعالیت‌های هسته‌ای ایران، آنگونه که ادعا می‌کنند، نیستند و حتی مبانی فنی و حقوقی قابل اتکائی نیز برای ادعاها و اتهامات خود ندارند، بلکه دنبال اهداف و انگیزه‌های دیگری هستند.

با عنایت به موارد فوق، ضروری است شورای امنیت بر وظائف اصلی و اساسی خود متمرکز شده و در این رابطه ضمن پایان بخشیدن به رسیدگی غیرقانونی به موضوع هسته‌ای ایران، اجازه دهد که آژانس بین‌المللی انرژی اتمی در فضایی عادی، آرام و به دور از تنش‌ها و انگیزه‌های سیاسی و از جمله بدون توجه به گمانه زنی‌های سیاسی و مغرضانه عده معدودی که بطلان و بی‌اعتباری اظهارات آن‌ها بارها به اثبات رسیده است، به کار خود ادامه دهد.

منوچهر متکی

وزیر امور خارجه

۷. نامه وزیر امور خارجه به وزرای امور خارجه کشورهای عدم تعهد (نوامبر ۲۰۰۷)

عالیجناب/ سرکار خانم

وزیر محترم امور خارجه

مایلم با اغتنام از این فرصت، مواردی را درخصوص فعالیت های صلح آمیز هسته ای و روند جاری همکاری های فیمابین آژانس و ایران به اطلاع شما برسانم.

جمهوری اسلامی ایران تاکنون برای برطرف ساختن ابهامات و ادعاها نسبت به برنامه صلح آمیز هسته ای خود، حسن نیت و شکیبایی فراوانی نشان داده است و با اتخاذ اقدامات اعتمادساز حتی فراتر از تعهدات قانونی و حقوقی خود، با آژانس بین المللی انرژی اتمی و دیگر طرف ها همکاری نموده است. انجام بیش از ۲۲۰۰ نفرروز بازرسی، تعلیق داوطلبانه تمامی فعالیت های مرتبط با غنی سازی، امضای پروتکل الحاقی و اجرای داوطلبانه آن، اعطای دسترسی کامل و نامحدود به تمامی مواد و تأسیسات هسته ای برطبق پروتکل الحاقی و روزآمد کردن آن و ارائه ابتکار هسته ای توسط رئیس محترم جمهوری اسلامی ایران در مجمع عمومی سازمان ملل، تنها بخشی از فعالیت ها و همکاری های جمهوری اسلامی ایران در این زمینه می باشد.

جمهوری اسلامی ایران کماکان به تعهدات خود تحت موافقتنامه جامع پادمان پایبند بوده و می باشد و بازرسی های آژانس بدون هیچ مانعی، مطابق با این موافقتنامه، تداوم یافته است. تمامی فعالیت های هسته ای در جمهوری اسلامی ایران از جمله غنی سازی مطابق اساسنامه آژانس، NPT و موافقتنامه جامع پادمان صورت می پذیرد و تحت نظارت کامل و مداوم آژانس از طریق حضور بازرسان (بازرسی های سرزده و اعلامی) و دوربین ها قرار دارند. اتخاذ چنین سیاستی از سوی جمهوری اسلامی ایران به این وضعیت منجر شد که مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی بارها اعلام نماید هیچ نشانه ای دال بر انحراف مواد هسته ای اظهار شده از مقاصد صلح آمیز در ایران وجود ندارد و همچنین در مصاحبه های عمومی خود بارها تأکید کرده است که برنامه هسته ای صلح آمیز ایران به هیچ وجه جنبه نظامی ندارد و به همین علت ایشان بارها مورد حملات رسانه های رژیم اسرائیل و جنگ طلبان آمریکا قرار گرفته است.

متاسفانه، پاسخ‌های نامتناسب و غیرعادلانه‌ای به این رویکرد سازنده داده شد. برخی کشورها با انگیزه‌های سیاسی، تمام تلاش خود را بر این قرار دادند تا روند رسیدگی به موضوع را از مسیر قانونی خود خارج ساخته و از طریق شورای امنیت با تحمیل اراده سیاسی خود بر آژانس، جمهوری اسلامی ایران را از حقوق قانونی و مشروع خود در بهره‌برداری از انرژی صلح‌آمیز هسته‌ای محروم سازند.

با وجود اقدامات چند کشور با انگیزه‌های سیاسی که منجر به بن بست و قطع مذاکرات گردید، جمهوری اسلامی ایران بار دیگر با حسن نیت خود ابتکار تازه‌ای را ارائه نمود. بر اساس توافق‌های به عمل آمده، هیأت‌های آژانس و ایران طی سه دور مذاکرات فشرده در تهران و وین، در ۳۰ مرداد ۱۳۸۶ توانستند در مورد یک برنامه کاری به تفاهم برسند. در این توافق که مورد حمایت گسترده اعضای جامعه بین‌المللی قرار گرفت، اگرچه برخی یکجانبه‌گرایانه آن را مورد استقبال قرار ندادند، موضوعات به دو دسته حال و گذشته تقسیم شدند. تا آنجا که به مسائل حال مربوط می‌شود، ایران توافق کرد تا با آژانس وارد مباحث فنی با هدف تدوین «رهیافت پادمان و ضمیمه تأسیسات» برای تأسیسات غنی‌سازی نطنز شود. پذیرش چند بازرس انتصابی، بازدید از رآکتور تحقیقاتی آب سنگین اراک و صدور روادید چندبار ورود سالانه برای برخی از بازرسان و کارمندان آژانس نیز از دیگر موضوعات مربوط به وضعیت حال بودند که حل و فصل شدند.

دسته دوم مسائل مورد بحث که متشکل از لیست مشخص از چند مسئله باقی مانده یعنی تحقیقات در مورد پلوتونیوم، سانتریفیوژهای پی.۱ و پی.۲، منشأ آلودگی، سند اورانیوم فلزی، پلونیوم ۲۱۰ و معدن گچین بود از طرف هیأت آژانس به ایران ارائه شد. با توجه به تجربیات گذشته درخصوص بررسی موضوعات فنی با آژانس توافق شد تا به جای این که تمام موضوعات به طور همزمان و بدون اولویت روی میز قرار گیرند، با آن‌ها به صورت مرحله‌ای یعنی موضوع به موضوع و در یک زمانبندی کاملاً مشخص برخورد شود، بدین صورت که پس از حل و فصل یک موضوع و بسته شدن پرونده آن، موضوع بعدی در دستورکار قرار می‌گیرد.

به عنوان نشانه‌ای از حسن نیت، ایران همچنین توافق کرد تا درخصوص اولین موضوع باقی مانده یعنی آزمایشات پلوتونیوم کار را حتی پیش از نهایی شدن برنامه کاری آغاز کند. لازم به توضیح است که آمریکا همواره تلاش می‌کرد تا از این موضوع یک مسئله بزرگ سیاسی بسازد و مرتباً در جلسات شورای حکام در چهارسال گذشته آن را «بیانگر تهدید برنامه سلاح هسته‌ای پلوتونیومی ایران» اعلام

می‌کرد. این درحالی است که در نتیجه مباحث فنی فشرده، آژانس اعلامیه گذشته ایران را تأیید و موضوع را حل شده اعلام کرد.

در خصوص دومین موضوع باقی مانده، یعنی موضوع سانتریفیوژهای پی.۱ و پی.۲ نیز جلسات متعدد فنی و کارشناسی بین آژانس و ایران در تهران برگزار شد. نتیجه این بررسی‌ها این شد که آقای البرادعی اعلام نماید پاسخ‌های ایران در مورد برنامه‌های گذشته ایران در خصوص سانتریفیوژهای پی.یک و پی.دو با یافته‌های آژانس سازگاری دارد. در واقع، با این ارزیابی مهمترین موضوع و ابهام در رابطه با فعالیت‌های هسته‌ای ایران حل گردید. این موضوع از آنجا اهمیت می‌یابد که به دلیل ارتباط سانتریفیوژها با برنامه غنی‌سازی، این ادعا و اتهام مطرح شده بود که ایران دارای برنامه پنهانی و با ماهیت غیرصلح‌آمیز بوده است. البته، جمهوری اسلامی ایران از همان ابتدای طرح این اتهامات موضع اصولی خود را مبنی بر بی‌اساس بودن این اتهامات عنوان نمود، اما با خویشتن داری خود واقعیت اظهارات آن بعد از چندسال بر جامعه جهانی آشکار گردید.

سومین موضوع باقی مانده نیز سند اورانیوم فلزی بود که ایران بنا به درخواست آژانس یک کپی از این اوراق را در مورخ ۸ نوامبر به آژانس ارائه داد. برابر تفاهات فیما بین ایران و آژانس، با ارائه این کپی، این موضوع مختومه محسوب خواهد شد.

جمهوری اسلامی ایران مطمئن است که سه موضوع باقی مانده دیگر نیز حل و فصل خواهد شد و بر همگان آشکار خواهد شد که علیرغم تبلیغات و هیاهوی چند کشور خاص، ماهیت برنامه هسته‌ای آن صلح‌آمیز بوده و نگرانی‌هایی که در مورد آن از سوی این چند کشور مطرح می‌شود، ادعا و اتهامی بیش نیست. این اقدامات و پیشرفت‌های چشمگیر در حل و فصل موضوعات و ابهامات باقی مانده، بار دیگر دلیلی بر اثبات حقانیت ایران و دروغ بودن ادعاهای چند کشور غربی است که تلاش کرده و می‌کنند تا ملت ایران را به بهانه‌های واهی به عنوان «نگرانی عدم اشاعه» از حق غیرقابل انکار خود برای استفاده صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای محروم سازند. این نتایج، نشان می‌دهد که فعالیت‌های هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران بسیار شفاف بوده و صحت اظهارنامه‌های آن به آژانس مشخص شده است و لذا، ابراز هرگونه نگرانی بی‌مورد و یا توسل به اقدامات تبلیغی و سیاسی هیچ توجیهی ندارد و قطعاً هیچ مبنای فنی و حقوقی برای آن وجود نخواهد داشت.

باید یادآوری کنم که در زمان شروع مذاکرات بین ایران و آژانس، چند کشور معدود حتی مفید بودن این مذاکرات و عزم ایران برای انجام توافق یادشده برای حصول نتیجه‌ای به موقع را زیر سؤال بردند. تدوین متن توافق در ۴۰ روز یعنی کمتر از مدت زمان توافق شده و حل و فصل یک موضوع از گذشته یعنی پلوتونیوم و حل و فصل مسائل مربوط به حال در حین مذاکرات برای تدوین برنامه کاری، نشان دهنده جدیت ایران در پیشبرد ابتکارش بود و در عین حال، خلاف ادعاهای این کشورها را نیز اثبات نمود.

باید توجه شود که ابتکار ایران یک فضای مثبت جدیدی را به وجود آورده است که دیگر بهانه‌ای برای بررسی موضوع هسته‌ای در شورای امنیت برای طرف مقابل باقی نمی‌گذارد، یعنی در واقع شرایط لازم برای بررسی این موضوع به صورت عادی و صرفاً در چارچوب آژانس، فارغ از هرگونه دخالت نهادهای سیاسی و امنیتی فراهم شده است. واقعاً جای سؤال و ابهام وجود دارد که چرا درحالی که تمامی کشورها به صورت بسیار شفاف از طریق آژانس از برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران و ماهیت صلح آمیز آن مطلع هستند، برخی کشورهای خاص هنوز بر پیگیری موضوع از مسیرهای غیرقانونی و غیر حقوقی اصرار می‌ورزند؟ این موضوع نشان می‌دهد که این چند کشور خاص به دنبال شفاف سازی در فعالیت های هسته‌ای ایران نیستند و حتی مبانی فنی و حقوقی قابل اتکائی نیز برای ادعاها و اتهامات خود ندارند، بلکه دنبال اهداف و انگیزه‌های دیگری هستند.

مایلم تأکید کنم که برنامه هسته‌ای جمهوری اسلامی ایران، کاملاً صلح‌آمیز است و تحت نظارت های آژانس انجام شده و می‌شود. این برنامه تهدیدی علیه هیچ یک از کشورها نیست، چرا که اساساً ماهیت آن صلح آمیز است. همانگونه که رهبری و رئیس جمهوری اسلامی ایران بارها اعلام کرده‌اند سلاح های کشتار جمعی از جمله هسته‌ای نه تنها هیچ جایگاهی در دکترین دفاعی جمهوری اسلامی ایران ندارند، بلکه اصولاً با مبانی اعتقادی ما نیز ناسازگارند. جمهوری اسلامی ایران به عنوان یکی از قربانیان این سلاح‌ها، اولین کشوری بوده است که طرح خاورمیانه عاری از سلاح های هسته‌ای را مطرح کرده و همواره از این ایده حمایت می‌کند.

جمهوری اسلامی ایران خواهان حقوقی فراتر از حق مسلم خود تحت معاهده عدم اشاعه نمی‌باشد و به کمتر از حقوق مشروع خود نیز رضایت نخواهد داد. ایران، مواضع و اصول روشنی برای استیفای حقوق قانونی و مشروع خود دارد. ما اعتمادسازی را اقدامی دوسویه دانسته و معتقدیم در ازاء برداشتن

گام های بلند جمهوری اسلامی ایران در این زمینه، گام های متقابل را در پذیرش عملی حق خویش مشاهده نکرده ایم. این درحالی است که جمهوری اسلامی ایران با انجام مذاکرات اخیر با آژانس، یکبار دیگر حسن نیت و رویکرد سازنده خود را نسبت به حل و فصل منطقی و مسالمت آمیز این موضوع به اثبات رساند.

متأسفانه برخی کشورهای تلاش می کنند اقداماتی را اتخاذ نمایند که هیچ کمکی به حل موضوع نمی کند و فقط اوضاع را پیچیده تر می کند. توسل به اقداماتی نظیر تحریم های یکجانبه، نزدیک به سه دهه است که عمدتاً توسط آمریکا و بعضاً به صورت غیررسمی توسط برخی از اروپائیان علیه جمهوری اسلامی ایران در جریان است. تجربه ۲۹ ساله ایران نشان می دهد که وضع اینگونه تحریم ها ایران را در نیل به استقلال، خودکفایی و پیشرفت های علمی و تکنولوژیک مصمم تر و سرعت برنامه ها را بیشتر کرده است. اعمال اقدامات و تحریم های یکجانبه علیه کشورها از یک طرف امری غیر قانونی بوده و نقض فاحش اهداف و اصول منشور ملل متحد محسوب می شود و از طرف دیگر، خود دلیلی مبنی بر اثبات ناتوانی و ناکارآمدی شورای امنیت است. علاوه بر این، وضع تحریم های یک جانبه با ادعاهای مطرح شده مبنی بر تعهد به پیگیری راه حل های دیپلماتیک و مذاکراتی در تناقض آشکار می باشد. نمی توان از یک طرف صحبت از مذاکره و گفتگو نمود و از طرف دیگر، مسیر تهدید و فشار را دنبال کرد.

مایه تأسف است که آمریکا و برخی کشورهای دارنده سلاحهای هسته ای که به تعهدات خود تحت معاهده عدم اشاعه پایبند نبوده و نمی باشند، خود را ضامن حفظ این معاهده می خوانند و برای انحراف افکار عمومی جهانی از زرادخانه های هسته ای خود، انگشت اتهام را بر اساس اطلاعات واهی و گمراه کننده به سوی کشوری نشانه می روند که سلاح های کشتار جمعی هیچ جایگاهی در استراتژی های امنیتی و دفاعی آن نداشته و ندارد. این درحالی است که رژیم صهیونیستی بدون هیچ گونه دغدغه خاطر، فشار جهانی و یا اعمال نظارت بین المللی نسبت به فعالیت ها و تأسیسات خود، درحال گسترش کمی و کیفی سلاح های هسته ای می باشد. همان دولت هایی که تلاش می کنند تا شورای امنیت را وادار به تحمیل اقدامات تنبیهی ناعادلانه علیه برنامه صلح آمیز هسته ای ایران نمایند و یا به اقدامات یکجانبه متوسل می شوند، خود همواره مانع از اتخاذ هرگونه اقدام شورای امنیت، ولو اقدامی اندک، برای وادار کردن رژیم صهیونیستی به تبعیت از قواعد حاکم بر رژیم عدم اشاعه شده اند.

در پایان، تأکید می‌کنم که ابتکار اولیه ایران و همکاری‌های گسترده با آژانس که به حل مسائل و رفع ابهامات منجر شده است، فضای مثبت جدیدی را به وجود آورده است. ما ضمن قدردانی از حمایت‌های بی‌شائبه اعضای عدم تعهد در چهار سال گذشته، انتظار داریم تا از ابتکار ایران و همکاری‌هایش با آژانس به شکل کامل و به موقع حمایت کنند.

منوچهر متکی

وزیر امور خارجه